

NAŠ GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokoјencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne šte. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrletna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Dr. Fr. Z. (Ljubljana):

V trezen preudarek.

Predpogoj za nove draginjske doklade je torej reduciranje uradniškega osebja. V nekem pogledu in do neke meje je to gotovo upravičeno. Kajti da je ponekod preveč uradništva, to priznavamo vsi. Število uradništva se mora torej zmanjšati, samo kako naj se to zgodi in kdo so tisti, ki naj odlete, da stvar ne bo krivična, to je vprašanje!

Pri nas se je doslej, žal, skoro še vse na napačnem koncu začelo in zdi se, da tudi pri redukciji uradništva ne bo drugače. Dotaknil sem se že nekje mimogrede tega vprašanja. Mnenja sem, da bi bilo pred vsem treba preosnovati našo upravo in potem šele za trdno določiti število uradništva. Primerjati samo, koliko je bilo uradništva v javni upravi pri nas prej in koliko ga je zdaj, ne zadostuje in mora dovesti do absurdnosti. Če hočemo, da bomo izhajali s približno tistim številom uradništva kot smo ga imeli v upravi pred prevratom, treba pred vsem, da se ves vladni aparat po posameznih pokrajinah zopet koncentrira, če ne že popolnoma tako, kakor pod starim režimom, pa vsaj deloma. Kajti če bo hotel biti vsak minister tako kakor sedaj z vsemi svojimi podrejenimi organi notri do zadnjega doli v direktni in neposredni stiki, potem je neizogibno, da moramo obdržati, ali še ustvariti vse polno nepotrebnih uradov. Doslej je bil davčni nadzornik, okrajni zdravnik, okrajni živinozdravnik, okrajni tehnik i. t. d. prideljen okrajnemu glavarstvu, pri ureditvi pa, kakor si je žele baje, sedaj gospodje ministri, oziroma

stranke, katerim leti pripadajo, bi moral imeti vsak izmed omenjenih funkcionarjev svoj poseben urad, tako da bi bilo v manjših mestih po deželi kmalu več uradov kot hiš. Da je treba pri taki ureditvi več uradnega osebja kot če so vse te različne funkcije osredotočene v enem samem uradu, o tem se menda ne bo prerekal nihče. Tu torej bi se moralo začeti! S pametno reorganizacijo uprave bi se dalo prav mnogo stroškov prihraniti, ne da bi to koga bolelo!

Toda pri nas ne misli menda nikdo resno na kaj takega. Pri nas živimo v veri, da bo cilj dosežen, ako se za enkrat večje ali manjše število uradnikov odpravi, ne da bi se kdo bavil pri tem z vprašanjem, so li res vsi ti uradniki nepotrebni in jih ne bomo morda že v prav kratkem času zopet prav zelo pogrešali. Saj še danes ne vemo za gotovo, bomo li imeli v Sloveniji eno ali dve samoupravni oblasti. Da bi potrebovali pri dveh oblastih več uradništva kot pri enem, če tudi morda še enkrat tako velikem, leži na dlani. In sicer bi potrebovali tu pred vsem uradnikov, ki so že služili pri samoupravi! Vsekakor kaže torej, ne drenagljiti se!

Po pravilniku, katerega posnetek je prinesel »Naš Glas« v svoji zadnji številki, se imajo odpustiti iz državne službe v prvi vrsti oni uradniki, ki ne znajo službenega jezika in ki doslej še ne poznajo obeh pisav. Dobro! Dasi se, kar se pisav tiče, ne spominjam, da bi se bilo kdaj od državnih uslužbencev zahtevalo, da se imajo v gotovem roku naučiti obeh pisav. — Odpuste se dalje oni nameščenci, ki so se pregrešili v svoji uradniški službi s tem, da so delovali proti državi.

Pametno in pravično! Čudim se, da se že davno niso odpustili!

Toda zdaj: »Od kvalificiranih uradnikov se imajo odpustiti pred vsem oni, ki so izpolnili 40 let državne službe ali pa ki so stari že 60 let... Dalje se odpuste nekvalificirani, ako so odveč.« Nekvalificirani torej samo, ako so odveč! No, tudi prav! Kajti če ni dovolj kvalificiranih uradnikov, morajo službo opravljati pač nekvalificirani. Toda kako pride uradnik, ki je služil celih 40 let požrtvovalno v javni upravi, da ga poženo zdaj kar nena doma iz službe? In to navzlic temu, da je še dela zmožen in da povsem zadovoljivo opravlja svojo službo! Priznati moram, da mi to več kot v enem pogledu ni umevno.

Če naj ima doslužen uradnik v pokoiu iste prejemke kot njegov aktivni tovariš, kako korist ima potem od tega država? Ali ne bi bilo za državo bolje, ako bi tak človek naprej služil, ako hoče služiti? Cenejše moči država vendar ne more dobiti! Človek se nehote vpraša: Kaj tiči za tem? Ali pa se hoče morda te ljudi spraviti res samo ob ugodnosti, ki si jih vsak uradnik obeta od pričakovane službene pragmatike? Kaka krivica, pehati stare ljudi, ki niso ničesar drugega zakrivali, kot da so v službi osiveli, v bedo! Kajti da jih čaka res beda najhujše vrste, o tem ne more biti dvoma. Treba vzeti samo svinčnik v roke in izračunati!

Vzemimo za zgled enkrat višjega uradnika, ki bi s poviški imel mesečno 6000 K pokojnine. Koliko bi bilo to, ako vpoštevam predvojno vrednost denarja? K večjemu 120 K! Pa naj preživi in oblači

LISTEK.

Dr. FR. Z.:

Kako je bilo dalje.

(Nadaljevanje.)

V hiši, kjer je L. stanoval, je bila v pritličju prodajalna in vinotoč čez ulico. Pa se je domislil: »Če ostanem v hiši, kjer stanujem, ne bo vsaj nihče vedel, ako pijem. In ker je bil znan z lastnikom vinotoča — bila sta rojaka — je ta rad pose del z njim pozno v noč ter mu dal pijače, kolikor je hotel. A Schwarz je drugo jutro tudi to že vedel. Tedaj pa se je L. razjezil in vzkliknil: »Zum Teufel, ich werde mich doch noch irgendwo ansaufen dürfen!« Smejali smo se vsi, tudi Schwarz, ki je na to hitro odšel in ga v tem pogledu poslej ni več nadlegoval.

Kakor sem že omenil, Schwarz tu proti meni ni bil tak, da bi se bil imel kaj

pritoževati zoper njega. Sicer pa tudi on ni imel povoda, da bi bil nezadovoljen z menoj. Vedel je, da bi brez mene ne imel tako komodnega življenja in da sem takorekoč edina konceptna moč v uradu, na katero se more zanesti, in vpošteval je to.

Seveda v političnih vprašanjih sva se le malokdaj ujemala. V takih stvareh jaz nisem popustil niti za las in to ga je peklo. Ko smo sedeli tako včasih zvečer skup v kaki gostilni, me je dostikrat pričel vse družbe potrepal po rami in poudarjal: »Vse bi bilo, vse, samo ko bi doktor tako samoglašen ne bil!«

Nekoč so se imele vršiti v Postojni občinske volitve. Tisti dan pred volitvami nis je šlo po pisarni več uradnikov gor proti železniški restavraciji in Schwarz z nami. Nekdo se je v pomenku dotaknil volitev in Schwarz je omenil: »Gospodje, mi ne gremo volit!« To je bil seveda nekak ukaz. Jaz sem pripomnil: »Kar se tiče mene, vem gotovo, da ne pojdem!« Začudil se je, da midva enkrat tudi v politiki

sglašava in vprašal je: »Iz katerega razloga vi ne?« Jaz: »Ker je med kandidati premalo takih mož, da bi jim hotel izkazati to čast!«

Meni so se bili Postojnčani zamerili. To se pravi: ne vsi. Bili so tudi med Postojnčani prav ljubeznivi ljudje, s katerimi me je vezalo iskreno prijateljstvo in me še danes veže. Vobče pa so bili Postojnčani v tistih časih vendar le precej naduti bahači, ki so na uradnika nekako z višine dol zrl. Če so priredili kdaj kako veselico, so določili zanj skoraj ostentativno vedno čas, ko se je lahko reklo, da se »mesec stara«. Ko sem ob neki dobrodelni prireditvi v svoji najivnosti vprašal, zakaj tako ob koncu meseca, sem dobil v odgovor: »Na ljudi, ki vidijo samo prvega denar, mi ne reflektiramo!« — Smatral sem torej, da ni v skladju s častjo uradnika, eksponirati se kakorkoli za ljudi, ki tako prezirajo uradniški stan.

(Dalje prih.)

s tem sebe in ženo, ako more! In celo če pride bolezen v hišo! Beda torej najhujše vrste čaka vsakega, ki mora zdaj iti!

Človek se nehote vpraša: kje je pravičnost, kje poštenost, kje morala? Uradnik, ki je v dobri veri posvetil vse svoje moči državi, ki je imel vse svoje življenje samo korist države pred očmi in to v zavesti in prepričanju, da mu ni treba kopiciti lastnega premoženja, ker je za njegovo starost skrbjeno — hipoma beráč! Ne vem, s kako slastjo bodo uživali svoj povišek oni, ki jim beda teh nesrečnih hodi na dobro! Vsekakor je skrajno poniževalno za uradništvo, ako mu ne more biti pomagano drugače kot tako, da se zaslužni člani njegovega stanu oropajo tega, kar jim gre po božjih in človeških pravicah. **Kajti vedno moramo imeti pred očmi, da živimo v abnormalnih časih!**

V normalnih razmerah je bilo čisto prav, če se je reklo dosluženemu uradniku: »Poidi in ne delaj napotja mlajšim tovarišem!« Če je šel pred vojno uradnik v pokoj, je dobil v istini vse, kar mu je bilo zagotovljeno in kar mu je šlo po službeni pragmatiki. Kako stvari danes stoje, je razvidno iz gorenjega računa. Krone, v katerih je bila uradniku po službeni pragmatiki zagotovljena plača in pokojnina, so bile zlate krone. Gotovo uradniku že njegova ljubezen do domovine ne bo dopuščala, da bi v sedanjih razmerah zahteval od naše države popoln ekvivalent za one krone. Nasprotno pa naj bi tudi država bila toliko uvidevna, da ne bi starim zaslužnim uradnikom pred nosom jemala proč dobrot težko pričakovane službene pragmatike! Pred vsem pa: ne mečite starih in zaslužnih uradnikov v isto košaro kot razno drugo sodrgo! Kako pride pošten, požrtvovalen uradnik, ki je svoj živ dan ljubil in delal za svoj narod, da se vidi hkratu v družini tistih, ki so delali zoper državo! Gospoda, ali ne čutite in ne slutite, kako mora biti tistemu pri srcu, ki so mu prinesli sivi lasje tako čast?

Pri nas se je od nekaj razmotrivala vsaka stvar samo z enega vidika. Momentano vemo, da moramo za vsako ceno nekaj prihraniti, pa ne vprašamo po ničemer drugem. Dvomim, da bi bil zdaj pravi čas za to, da se odpuščajo stari, izkušeni uradniki. Kdor ve, kako je bilo prej in kako je sedaj, ta ve tudi, kako na nizek nivo je padlo uradovanje po naših uradih. Saj ne odreka nihče mladim ljudem talenta, toda učen ni padel še nikdo iz nebes. Manjka takih, ki bi mlade ljudi učili in jim dajali primerna navodila. Baš to, da ne znajo povsod, kakor bi morali znati, je vzrok, da je v naši upravi toliko zmede, ki postane lahko kdaj še prav usodna! Zato ne odpuščajte dosluženih uradnikov kar na slepo!

»Ako bo v kakem državnem uradu preveč kvalificiranih uradnikov, se premestijo v druge urade, kj nimajo dovolj uradništva,« pravi pravilnik. Pametno načelo! A to naj velja event. tudi za starejše uradnike, ki hočejo še služiti. **Izkušen uradnik bo povsod lahko koristil, kamor koli ga denete.** — Imejte pa usmiljenje tudi z onimi starejšimi uradniki, ki niso morda več popolnoma zmožni za delo. Kajti popolnoma mi je umeven obupni klic, ki odmeva v zadnji številki »Našega Glasa« objavljeni članek: »Reduciranje in vpokojenci«.

Naj bi naša dva slovenska poslanca, ki sta v parlamentarni komisiji za redukcijo uradništva, zastavila vso svojo moč, da se proti starejšim uradnikom ne postopa kruto!

M. Röthl (Ljubljana).

Državni nameščenci in stanovanjsko vprašanje.

Leta 1910 se je vršil na Dunaju IX. mednarodni stanovanjski kongres; imel je predvsem nalogo, uveljaviti nova načela, ki naj bi tvorila podlago za higijenično - tehnično in umno - gospodarstveno rešitev stanovanjskega vprašanja. Ta načela so se nanašala predvsem na zidavo malostanovanjskih hiš, tedaj na važno socialno vprašanje, kako preskrbeti zdravih in cenih stanovanj posebno srednjemu stanu in delavstvu.

Že pred svetovno vojno se je po drugih državah to vprašanje prav živahno pretresalo, in lepe uspehe so dosegle posebno Nemčija, Angleška, Francoska in Švica. Tudi v bivši Avstriji se je temu vprašanju posvečala polna pozornost; imenovanemu dejstvu pa marljivi brižnosti nekaterih gospodov tovarišev izmed ljubljanskega uradništva se imamo zahvaliti, da se je zgradilo na združni podlagi v Ljubljani v Gradišču veliko stanovanjsko poslopje, obstoječe iz treh samostojnih hiš s skupno 24 stanovanji. Po zasebnih hišah povišujejo gospodarji najemščine kar skokoma ter jih v njihovih skokih ne zadržuje niti najstrožja stanovanjska odredba, dočim se povišujejo najemnine v združni hiši sorazmerno popravkom in nujnim potrebam. Žal, da se ugodnost predvojnega časa ni kar najbolj intenzivno izkoristila ter se je ostalo zgolj pri izvršitvi le tega edinega projekta.

Nesrečna svetovna vojna je pač pomedla z vsemi poizkusi in načrti, kako dvigniti že pred njo nevzdržno gmotno stanje državnega uslužbenstva in malega človeka v obče. Danes moremo le počasi, korak za korakom slediti poti, ki naj nas privede do ugodne rešitve.

Z zadovoljstvom imamo zabeležiti vendar to, da si načela, postavljena že na omenjenem stanovanjskem kongresu, počasi pridobivajo tal in to celo pri nas, kjer imamo čas predvsem za politično spletkarjenje in partizanstvo, kulturna in soc. vprašanja pa puščamo »in suspensio«.

V ljubljanski občini stojimo sedaj pred preuredbo stavbnega reda. Naš stavbni red datira iz leta 1896 — tedaj iz popotresne dobe. Takrat se je stavilo na solidnost stavbe kar največje zahteve, dočim se niso socialni oziri posebno upoštevali. Iz tega vzroka je bil naš stavbni sistem že za one čase predrag in je danes v tem večji meri, ker imamo podražitev raznih materialij do 50 kratne izmere. Posebno gradba eno, oz. dvodružinskih hiš se bo dala zelo poceniti in dvigniti z umno delitvijo stavbno - tehničnih zahtev za množinska in za družinska stanovanja s tem, da se določijo za družinske stavbe vse olajšave glede minimalnih določil mere in konstrukcije, ki pridejo v poštev pri množinskih stanovanjih zgolj iz vzrokov osebne varnosti, ognjevarnosti in higijene.

Povojna doba nam je prinesla tudi rešitev vprašanja, ki je bilo že na programu stanovanjskega kongresa, z ustanovitvijo »Mestnega stanovanjskega urada«. Danes, ko stojimo še sredi stanovanjske krize, ima ta zavod pač preobilico posla z najnujnejšimi nastanitvenimi zadevami. Smoter te institucije bi pa imel predvsem biti informativnega in nadzornega značaja, tedaj »stanovanjsko nadzorništvo« s stanovanjskim katastrom, statistika, potreba stanovanj in kritje te potrebe, stanovanjske cene, razmerje z ozirrom na lego, ceno, prenapoljenost, vrednost v higijeničnem in mora-

ličnem oziru skratka: evidenca stanovanj in pažnja nad pravo njihovo uporabo ter v posledici odprava nedostatkov. S splošnim popisovanjem stanovanjskih in poslovnih prostorov z dne 20. decembra 1921 se je napravila že delna podlaga, in želeli je, da bi ta urad dosegel celotni uspeh.

Seveda, stanovanjska beda niti s preuredbo stavbnega reda, niti z ustanovitvijo »Stanovanjskega urada« še ni odpravljena. Pođani so šele deloma pogoji, da se bo moglo v praksi uspešneje delovati tako glede tehnične izpeljave zgradb, kakor tudi, da se bo koncem koncev dobilo pravcato sliko o resničnem položaju našega mizernega stanovanjskega stanja. — Zatorej bi bilo tudi zanimivo in umestno, ako bi »Stanovanjski urad« ob gotovih rokih pirobčeval v glavnih potezah zbrane statistične podatke, ker bi se potem poklicanim faktorjem z oficijalnimi podatki dokazala živa potreba, da je stanovanjsko vprašanje nad vse resno socialno vprašanje, katerega rešitev ne utrpí odlašanja.

Povdarjalo se je že vsepovsod, da je povečanje gradbene podjetnosti edino sredstvo, ublažiti stanovanjsko mizerijo. Ako se doseže to, da se bo gradilo dovolj novih stanovanjskih poslopij, se spravi pod streho one nesrečneže, ki danes životarijo po brlogih in vagonih, ker se bodo bolje situirani stopnjevale umaknili v udobnejša stanovanja in bodo postala stanovanja prosta. Zajedno pa se bi z rastočim številom stanovanj po splošnem trgovskem geslu o ponudbi in zahtevi regulirale tudi cene in bi dospeli v tem oziru do nekega gotovega ravnotežja. Ako že tudi ni računati s tem, da bi se cene potem znižale, vsekako pa se računamo lahko s tem, da se bodo vsaj stabilizirale. In kdo ne pogreša boli stabilnih cen v vseh eksistenčnih panogah, ko ravno uslužbenec, ki je navezan na fiksne dohodke!

Radi okoliščine, da ubija stanovanjska mizerija predvsem temelj naroda — to je družino — materialno in moralno, je vezan interes države v eminentni meri na to, da država ne izpolnjuje samo policijske oblasti glede na naselitev, izselitev in določanje najemščine, ampak da se organizira s pomočjo države in drugih javnih oblasti — občine — gradbeno gibanje in podjetnost ter se zlasti podpira zidanje stanovanj za široko maso — malega človeka. Pod avstrijsko upravo se je skušalo zjediniti dva faktorja, da bi skupno rešila pozitivno stran stanovanjskega vprašanja, to je državno pomoč in na samopomoč. S samopomočjo se je že v tačasnih urejenih razmerah dalo doseči delne uspehe.

Danes, pod težavnimi razmerami, v katerih živimo, je na samopomoč računati v manjši meri. Ako bi se tudi ustanovila n. pr. kaka stavbna zadruga s 1000 člani, ki bi vplačali deleže po 100 dinarjev, postavijo po razmerju: 50% 1. zasebna hipoteka, 40% 2. zasebna hipoteka (ako in kadar bode državna pomoč na razpolago), 10% sredstva združnih članov — morda stanovanjsko poslopje, slično onemu »Občekoristne zadruge za stavbe in stanovanja v Ljubljani«.

Ali pa se bo našlo toliko stanovske zavednosti in požrtvovalnosti med tovariši, da bi se oživotvorila zadruga s 1000 člani v ta namen, da dobi potem stanovanje kakih 30 družin? Ugodnost za ostale tovariše, bi bila le indirektna, da se izprazni enako število zasebnih stanovanj, katera bi bila potem na razpolago — torej poleg direktnega sicer tudi indirektni uspeh.

Treba je torej razen na samopomoč apelirati v kar največji izmeri v prvi vrsti na **državno pomoč** in v drugi vrsti na **pomoč občin**.

Res je bivši minister za socialno politiko dr. Vekoslav Kukovec v ta namen predložil zakonodajnemu odboru z obstoječimi stanovanjskimi naredbami dopolnilne predloge, katerih bistveni del tvori načrt o pospeševanju zidanja malih stanovanj. Osnovati se ima po tem načrtu »fond za podizanje malih narodnih stanova«, iz katerega bi zajemali pomoč avtonomne korporacije ter gradbena društva in zadruga v obliki posojil in jamstva za posojila, najeta pri drugih zavodih.

Ali kdaj postane pri naših razdrapanih razmerah beseda meso ter se nam skoraj nudijo dobrote teh predlogov našega bivšega ministra-rojaka?

Potreba pa bude, da daje država ta posojila na izvršene stavbe na drugo hipoteko do in tudi čez 90% stavbene vrednosti, to pa principijalno **brezobrestno** ter za najmanjšo dobo 50 let — drugače bode zadrugam prav malo pomagano, ker je zasebni denar predrag, kako se pa dela iz lastnih združenih sredstev, to vedo oni, ki so morali že iz nič kaj ustvarjati!

Za vzgled izvanredne državne pomoči naj bi služila naši vladi Čehoslovaška, ki je že v letu 1920. izdala za zgradbo novih hiš preko 136 milijonov kron ter za stanovanjska poslopja nameščencev določila 41 milijonov. Poleg tega imajo nove stavbe znatne davčne olajšave in do 50% znižane tarife za dovoz stavbenega materiala.

Ali bi se ne dalo tudi pri nas tako delati? Ako nameščencem ne da država potrebne pomoči, jih bode stanovanjska mizerija še dolgo tlačila, ker na stanovanja v hišah, ki jih bodo zgradili zasebniki po današnjih razmerah, ni mogoče računati radi previsokih najemnin.

In občina? Tudi ta je jako važen faktor, in ji je prisojeno igrati važno vlogo pri rešitvi stanovanjskega vprašanja. Omenjeni zakonski predlog dr. Kukovca predvideva itak že določila podpiranja zadrug, društev kakor tudi zasebne podjetnosti od strani občine. Občine so dolžne odstopiti svoja stavbišča, ki ne prihajajo v poštev za zgradbo občinskih ali drugih javnih poslopij in zavodov, interesentom, ki imajo namen graditi mala stanovanja eventualno tudi potom ekspropriacije privatnih stavbišč, bodisi da obstoje ta iz praznih zemljišč, ali pa iz prostorov, kjer stojijo stare, vlažne, propadle zgradbe, ki kvarijo lepoto mesta (v Ljubljani n. pr. hlevi poleg dramskega gledališča v Igriški ulici).

Poleg tega pa v prav izdatni meri lahko pomagajo s tem, da oprostite v svojem delokrogu malostanovanjske, združne stavbe visokih davščin, ki jih pobirajo sedaj vse vprek, tako visoke gostiščine in pa takse za upeljavo raznih tehničnih naprav — vodovodov, električne razsvetljave i. dr.

Reflektovano se bode tudi na potrebne ugodnosti pri nabavi stavbnega materiala in ugodnosti pri transportu tako od države, kakor tudi od občine.

Ni sicer podano s tem razmotrivanjem prav nič novega, ker so ta pota in sredstva že znana. Potreba pa je nujna, da jih tudi uporabljamo in to vsestransko in vztrajno. Kaka težava je spraviti stanovske zahteve pred merodajni forum in jih tamkaj uveljaviti, vemo državni nameščenci dobro iz prizadevanja oživiti in zakoniti našo službeno pragmatiko, čutimo — in to prav akutno — mizerijo sedanosti, ko kličemo — skoraj zaman —

po ureditvi dohodkov, ki bi nam zagotovili vsaj življensko existenco, o udobnosti niti govora! Pa tudi teh razmer mora biti enkrat konec, ker državna uprava mora imeti sama največji interes, da ugotovi upravičenim eksistenčnim zahtevam državnih nameščencev — saj gre za biti ali ne biti!

Zatorej bi bile smernice, v meji katerih naj bi se gibalo stanovanjsko vprašanje, nekako naslednje:

1. S principijalnega stališča je snovati stavbene zadruga povsod, kjer je dovolj državnih nameščencev in je stanovanjska potreba ugotovljena — oziroma podpirati že obstoječe stavbene zadruga državnih nameščencev z mnogobrojnim pristopom. Poedinec ne pomeni nič in le v združenju je moč. Državna uprava bode združeni glas nameščencev morala upoštevati in to najbolj tamkaj, kjer je stanovanjsko vprašanje najbolj pereče — torej tam, kjer so in se ustanavljajo stavbene zadruga.

2. Zanimati se v svojem združenem delokrogu za primerna stavbišča, ki bi se dala pripravno porabljeni za gradbe malostanovanjskih hiš in pripravljati informativne načrte.

3. Z izdelanimi predlogi stopiti pred vlado in narodne poslance z zahtevo, da se zakonijo malostanovanjski predlogi ter se da interesiranim stavbenim zadrugam potrebno državno pomoč v obliki brezobrestnega posojila in subvencij.

4. Zahtevati od občinskih uprav, da dovolijo stavbnim zadrugam vse one ugodnosti, ki jih more nuditi občina v obliki odstopa cenih zemljišč, oprostitev davščin in taks ter v dobavi materiala iz občinskih virov.

5. Pričeti s skorajšnjim živahnim delom, da popravimo zamudo 3 let ter premagamo zaspanost in omahovanje naših vrst.

Zdravimo se in združimo moči predvsem za smotreno stanovsko politiko. — ker drugače poginemo v okuženem ozračju separatizma in partizanstva!

Dr. Lj. Valjavec (Maribor):

Gospodarska organizacija.

Članek »Trpini!« v zadnji številki podaja tako zanimive in času primerne misli, da bi naj se res temeljito in vsestransko razmotrivalo. Napisati hočem nekaj vrstic, oprt na svoje izkušnje, posebej zato, ker sem glede praktične izvedljivosti, vsaj deloma, drugega mnenja.

Temeljna misel je že davno znana in priznana resnica, da si mora javni nameščenec z gospodarsko organizacijo sam pomagati, ker na pomoč tistih, ki naj bi zanj zadostno skrbeli, bo čakal zaman. Za izvedbo take organizacije nam člankar priporoča dvoje: 1. nakup in razpečevanje življenskih potrebščin v lastni režiji in 2. brezobrestni kredit za nezgode itd.

Glede prve točke je najbolj zanimivo dejstvo, da se dviga klic po taki organizaciji. Imamo namreč že več let celo vrsto zadrug, ki naj bi izvrševale to nalogo, dokaz, da zadruga niso v stanu povsodi doseči svojega namena. Povdarjati pa moram, da ta klic po gospodarski organizaciji ne sme pomeniti, da naj se deluje proti nabavljalnim zadrugam; nasprotno, kjer obstojijo, se jih mora posebej moralno in z delom podpirati. Neuspehi so vedno posledice slabega vodstva, česar so krivi člani, ki puste slabo vodstvo poslovati, namesto da bi mirnim in legalnim potem izvolili boljše.

Dobra je misel, naj prevzame, kjer ni zadruga, to nalogo kako društvo ali

udruženje. Navadno se misli, da se mora taka organizacija ustanoviti ravno v obliki zadruga. Da se pa delati ravno tako, po mojem mnenju še bolj v obliki navadnega društva. Tako smo začeli v Mariboru. Predlagala se je ustanovitev zadruga, ali jaz sem prodrl tako pri pripravljalnem odboru kakor tudi na ustanovnem zboru z mojo idejo, naj se dela raje v obliki društva. Imel sem jako važne razloge; pri zadrugi se mora vplačevati deleže, kar je vendar nekaka ovira za hitri razvoj začetkom, predpisano je knjigovodstvo in sodno protokoliranje ter dva odbora. Pri društvu smo bili popolnoma prosti; vzeli smo samo določbo v pravila, da društvo kupuje vse potrebščine in jih razdeljuje med člane brez dobička; tekom enega tedna smo že delali. Zadruga ima prednost, da lahko dela tudi dobičke. To je bil pa zame ravno punctum saliens; organizacija ima namen, da članom blago ceneje; če se ne sme delati dobičkov, je odbor prisiljen, da zniža režijo na minimum; če pa ostane kaj dobička, to vedno zapeljuje k razsipanju za osobje, ker je potem odboru delo jako olajšano.

Tu smo ravno pri eni najvažnejših točk, ker je po mojem mnenju neuspeh nekaterih nabavljalnih zadrug iskati v prvi vrsti v previsokih režijah. Da se da vsaj začetkom potrebščine poskrbeti tudi z društvom, je dokaz Maribor, kjer je iz društva jugosl. drž. uslužbencev izšla sedanja nabavljalna zadruga, ki je brez tuje pomoči in brez posojila najmočnejša in najtrdnjaja te vrste v Sloveniji, ki samo nadaljuje započeto delo, dočim se društvo omejuje na ostali delokrog.

K delovanju zadrug ali udruženj bi dodal še nekaj opazk. Kupovati pri producentu, mora biti seveda vedno želja, ki naj bo kolikor mogoče malo pobožna. Ali ne ustrašite se, če se ne posreči; začetkom se težko posreči, ali pozneje, ko dobi javnost zaupanje, se prekupčevalci lahko vedno bolj zanemarjajo; najtežje je pri poljskih pridelkih, ker se kmetje svojih posredovalcev ne odvadijo lahko.

V prodajo mesa v lastni režiji se ne spuščajte, če nimate odbornika, ki bo že zjutraj ob štirih nadzoroval delo!

V splošnem škoduje zadrugam največ fraza, katero vlačijo po vseh časopisih in gostilnah in katero mlati vsakdo, ki hoče kakega znanca ali sorodnika nepridiprava spraviti kot nastavljenca v kako zadruga. To je namreč »trgovska izobrazba«, in da se mora imeti »trgovsko izurjenega« poslovodjo.

Naj vsakdo premišluje, česa se trgovci učijo nekaj let, in ali ne zna največji del državnih uradnikov mogoče skoro vsega tega? Seveda eden dela dobro, drugi slabše; trgovci pa ravno tako. Zadruga mora blago samo za toliko ceneje dati, kolikor trgovci zasluži, več pa ne; če naj se doseže nižje cene, mora odbor onarjavljati delo trgovca, nastavljeni pa samo delavce (uradnike), ki ne izvršujejo niti ne posredujejo kakega nakupa; najmanjša škoda je še, da zahtevajo ti strokovnjaki ogromne plače, že te pa onemogočujejo večji uspeh. Dokaz je zopet Maribor in nekaj malih zadrug, kjer odborniki vse sami delajo.

(Konec prih.)

Težnje kriminalistov.

Od obstoja cestne električne železnice v Ljubljani, so imeli policijski detektivji za vsako tekoče leto proste liste za vožnjo. Moštvo straže se je pa v uniformi — kakor še vedno — tudi brezplačno vozilo, kar je seveda za izvrševanje službe zelo ugodno.

Da je bila služba tem javnim organom — v civilnem kroju — v vseh ozirih z brezplačno vožnjo olajšana, ter da se je marsikak nujen in važen kriminalni slučaj hitreje in uspešneje rešil, je bila v veliki meri zasluga brezplačnega listka, katere so kriminalni organi imeli do sedaj vsako tekoče leto.

Čuje se, da je obratno vodstvo električne cestne železnice poslalo z novim letom polic. direkciji okrog 45 brezplačnih voznih listkov, glasečih se na posamezne detektive. Ker pa nihče izmed teh listkov ni imel imena višjih in najvišjih polic. uradnikov, so se vsi listi poslali po polic. direkciji obratnemu vodstvu nazaj z zahtevo, da se naj pošlje tako število listkov — kakor v letu 1921 ali pa naj se pošlje le nekaj za službene vožnje in brez navzdbenih imen. Tej želji polic. direkcije je obratno vodstvo tudi radevolje — ugodilo.

Sedaj ima ves zbor kriminalnih organov le 20 voznih listkov, katerih so pa polic. organi — neuradniške kategorije — deležni komaj deset. Resnično je, če trdimo, da ima eden ali pa drugi oddelek detektivov le 3 do 4 take listke, dočim so ostali v trajni posesti — mazičenih — kljub temu, da ravno ti nameščenci ne opravljajo nikake zunanje službe, dočim mora vsak civilni organ tavati peš ves dan po mestu, da obrabi več obleke in obuvala, ker je dobro plačan.

Vse te okolnosti ter zadnji čas izvedene zaporne tativne na električni železnici pričajo, da so službeni poslji v precejšnji meri ogroženi. Upamo, da se bo društveno vodstvo za pravično razdelitev ali pa povišek števila teh brezplačnih listkov energično zavzelo.

Ali se je tudi pri teh brezplačnih voznih listkih, kakor pri državnih nastavljenih, izvršila — redukcija? J. S.

Vestnik.

Opozarjamo, da se vrši redni občni zbor »Društva vpokojenih javnih nameščencev za Slovenijo v Ljubljani« v četrtek ob sedmih zvečer v gostilni pri »Mraku« na Rimski cesti. Ako občni zbor ob tej uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil pol ure nato z istim dnevnim redom ob vsaki udeležbi.

Predlog zakona o državnim službenicima je izšel v posebni brošuri, toda v cirilici. Podpisana Zveza ga je dala na prošnjo številnih članov prevesti na slovensščino in natisniti. Brošuri je dodana tudi razlaga. Ta predlog, ki postane z nekaterimi izpremembami gotovo tudi zakon, je važen za vse javne nameščence in upokojence; zdaj je še čas, da izrazimo o njem svoje pomisleke ter dosežemo še kako izpremembo. Komad bo veljal 20 K in ga pač lahko vsakdo naroči. Prosimo takojšnje prijave na Zvezo poštnih organizacij v Ljubljani, Sv. Jakoba trg, Virantova hiša, spodaj na levo.

Tudi izjednačenje plač. na narobe. Kakor poročajo srpski listi, prejema g. Andrej Radovič, zastopnik vlade v raznih komisijah itd., iz državne blagajne mesečno 10.390 D ali 41.560 K, ker kumulira brez vsake »postavne« ovjre četvero različnih plač: kot član državnega sveta, kot minister na razpoloženju, kot član monopolne uprave in kot poslanec. Vrhu tega pa je nekaj časa prejel kot delegat v Parizu še posebej mesečno 300 franc. frankov ali 63.000 D ali 262.000 K. Torej skupno nekako 300.000 K mesečno. Ljudje božji, mesečno, ne morda letno! Sedaj pa primerjajmo »prečanskega« urad-

nika-penzionista, ki ima kako postransko službo. V tem slučaju izgubi glasom določila pravkar izdanega novega zakona o uradniških dokladah pravico do osebnih in rodbinskih doklad. če dosega zaslužek iz njegovega zasebnega dela 4000 K mesečno, za slučaj, da ni služil vsaj 25 let. Takih slučajev je vse polno. Saj imajo po bankah začetniki po 7000 mesečno, pa ne bo imel kvalificiran, v privatni službi zaposleni drž. pensionist smešno nizkega mesečnega salairja 4000 K! Na eni strani torej je vse dopustno; dopustna je komulacija petero služb in petero različnih prejemkov enega in istega delodajalca, na drugi strani se pa odreka pensionistu drž. doklada borih 14 ali 18 Din. dnevno zato, ker privatno dela, ker ne lenuhari, ker si je poiskal postranski zaslužek, dasi to države prav nič ne briga. Zakaj taka razlika? Zakaj enemu (Srbu) vse, drugemu (prečanu) pa nič? Quod licet Jovi, non licet bovi. Kar se na eni strani s krutimi, antisocijalnimi odredbami in metodami prištedi ali pravilno rečeno revežu-pensionistu odtrga od ust, vse to »zaradi porodica« na drugi strani. Pa pravijo, da smo v »Evropi«!

Društvo zemljiškopravniških uradnikov in izprašanih aspirantov v Ljubljani sklicuje za dan 9. aprila 1922 ob 14. uri I. redni občni zbor v Ljubljano, Justična palača, soba št. 19, z običajnim dnevnim redom. — Odbor.

Iz Murske Sobotne. Od tukajšnjega sodišča je bil premeščen na svoje novo službeno mesto g. sodnik Tilen Levec. Ves čas svojega bivanja, nekaj okoli leta, si je znal s svojim ljubeznim občevanjem in svojim svežim humorjem pridobiti vse in vsakogar. Tukajšnja »jugoslovanska« kolonija je izgubila z njim prav mnogo! Urad je izgubil izbornega uradnika, tovariši še izbornejšega kolego, a narod — izvrstnega sodnika-svetovalca. Sodnik Levec je bil predsednik v uradniškem odboru, ki je imel v evidenci vse pitanje glede prekmurskih dnevnic in glede pomaknitve v višji draginjski razred. Njegovemu zanimanju za stvar se imamo mnogo zahvaliti, da smo glede Prekmurja, kjer vlada tako nečuvvena draginja, le nekaj dosegli.

Davčni izvrševalci omagujejo pod neznošnim pritiskom naraščajoče draginje. Od vseh strani prihajajo na društvo obupni klici po odpomoči in opravičene pritožbe zaradi prenizkih dnevnic za vnanjo službo kakor tudi zaradi odvetja službene obleke. Nekateri morajo opravljati vnanjo službo po več dni zaporedoma daleč, po 5, 6 in še več ur od doma, zaposleni so od jutra do mraka in tudi prenočevati morajo zunaj pri tujih ljudeh. Dobivajo dnevnice po 30 K, ki v nekaterih krajih zadoštujejo komaj za kosilo.

Kje naj vzamejo sredstev za doplačilo drugih izdatkov? Obleko imajo vsi drugi državni poduradniki od države, samo nam se je odvzela! Zakaj? Ali smo morda toliko boljše plačani kakor drugi, da si jo sami lahko kupimo?! Odločujoči gospodje pri fin. delegaciji in ministrstvu, ganite se in popravite nam skoro to krivico — v korist države! — Stanovskim tovarišem se sporoča, da je tovariš Zaggar v Ljubljani po enoletnem službovanju stopil v stalni pokoj in si poiskal lažjo in boljše plačano službo. Ker je močan in ima lastno hišo, ga je nam prav žal; on bi bil gotovo zmožen mnogo dali prenašati nadčloveške težave našega stanu v sedanjih babilonskih razmerah nego drugi obnemogli tovariši. — F. R.

Iz tobačne tovarne. Prostovoljno sta izstopila iz državne službe asistenta pri tobačni tovarni v Ljubljani Bricelj Josip in Preinfalk Fric. — Značilen pojav!

Obupno. Pišejo nam: Kakor strela z jasnega neba je zadela čez 100 finančnih poduradnikov vest, da so 28. febr. finančne službe razrešeni, prejemki za marec ustavljeni in stalno vpokojeni. Večina njih je grozno prizadeta. Dosluženec v sedanjih vedno rastoči draginji mnogo izgubi na prejemkih, večinoma pa morajo še zapustiti stanovanje in si iskati drugega v sedanjih stanovanjski mizeriji. Nedosluženci izgube že itak skromne prejemke, od česa bodo živeli, se oblačili in stanovanje plačali, kje dobiti nadomestek, ko je vse prenapolnjeno delavnih moči, posebno kjer je kaj zaslužka? Mnogo je med njimi onemoglih, pustili so vse svoje moči in zdravje deželi in državi. Pokojnine pa dobe »za živeti premalo, za umreti preveč«. Vsak navaden posel uživa 6 tedensko odpočevanje in pravico do plačila: finančni poduradnik tega nima. Ali ni to obžalovanja vreden in obupen položaj?

Književnost.

— O zemljiški knjigi, konverzijah, testamentih in o vseh tozadevnih novih pristožbinah, s praktičnimi vzorci prošni, pogodb itd. Ravnatelj zemljiške knjige A. Spendé je izdal k tej knjigi »Dodatek iz l. 1922«, ki obravnava sistematično vse do leta 1922 izišle izpreminjvalne naredbe in novi pristožbinski zakon iz l. 1921 v jasni in kratki obliki. Cena knjige z dodatkom (180 in 19 strani = 12 tiskanih pol v oktav-formatu) 12 Din, po pošti 1 Djn več. Naročila sprejema izdajatelj (Ljubljana, justična palača) in Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Dobiva pa se tudi v drugih ljubljanskih knjigarnah. Državni nameščenci dobivajo knjigo z dodatkom pri izdajatelju po pošti za 10 Din.

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovoljuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zaznambi na službene prejemke in zastavi življenjskih polic na daljšo dobo in proti malim mesečnim odplačilom :: 7% obresti.

HRANILNE VLOGE SE OBRESTUJEJO PO

4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt